

*Jeho císařská a královská Výsost Karel Habsburský, arcivévoda Rakouský a hlava Domu Habsbursko-Lotrinského, oslavil dne 11. ledna 2021 své 60. narozeniny. Řád sv. Jiří, evropský řád Domu Habsbursko-Lotrinského, jehož je velmistrem, spolupořádal ve Vídni velké matiné, vzhledem k pandemii virtuální, jehož středobodem byla zásadní řeč Karla Habsburského, věnovaná úvahám o budoucnosti Evropy. Česká komenda Řádu sv. Jiří zájemcům přináší tuto řeč v českém překladu.
(z německého originálu přeložila Ing. Gabriela Kalinová, redigoval PhDr. Milan Novák)*

Řeč o budoucnosti Evropy

Kulaté narozeniny by neměly být pouze důvodem k oslavě, ale měly by být také příležitostí ke kritickému zamyšlení. Mému otci sloužily jeho narozeniny vždy také jako podnět ke kritickému pohledu na politiku, aby se přitom každodenní evropskou politiku pokusil uvést do širšího kontextu. Je autorem citátu, kterým bych s ohledem na tuto tradici svou řeč rád zahájil: „Kdo neví, odkud přichází, ten také neví, kam jde, protože neví, kde právě stojí.“ Mnozí z vás, vážené dámy a pánové, tento citát znají. Používám ho úmyslně na úvod k této řeči, která má titul „Řeč o budoucnosti Evropy“. Rozhodující otázka totiž zní: Můžeme vůbec vytvářet budoucnost Evropy, když nevíme, jaká je základní situace a jaké jsou recepty na úspěšné řešení? Tím míním Evropu jako celek a speciálně Evropskou unii. Evropská unie je totiž zárodkem sjednocení Evropy, které je tak důležité.

V Evropě bylo v minulém století podniknuto několik pokusů o vytvoření „nebe na zemi“: nacionalismus, národní socialismus, komunismus. Všechny tyto ideologie selhaly. Vehnaly miliony lidí do násilné smrti a přinesly masivní hospodářské škody. Ideologie jsou údajné recepty na spásu – spásu však nemohou přinést, protože se oprostily od rozumu. Lidé právě v dobách, kdy jsou ohroženi krizemi, zřejmě jsou takovýmito naukám velice nakloněni. V Evropě – ale nejen zde – pokládáme mír a blahobyt, kterému se můžeme těšit od světové války, nejprve uvnitř Evropského hospodářského společenství, poté v Evropském společenství a nyní v Evropské unii, za samozřejmé. Chceme také, aby nám mír a blahobyt byly i nadále zachovány jako samozřejmost.

Krise od počátku vylučujeme. A když se přece dostaví – neboť bez krizí se neobejde ani ta nejmírovější doba – pak důvěřujeme onomu sociálnímu státu, který se, nejprve na západě kontinentu v 70. let minulého století, v Evropě etabloval. Při kritickém ohlédnutí na dobu, ve které jsem vyrostl, bych chtěl říci, že jsme tento sociální stát vyvinuli ve stínu studené války. *(pro původní německý termín Wohlfahrtsstaat je použit termín sociální stát v ustáleném smyslu jako stát sociálního blahobytu - welfare state, pozn. red.)*

Sociální stát a hospodářský zázrak

Za to, že jsme ve stínu studené války mohli vybudovat tento sociální stát, vdčíme minimálně dvěma okolnostem. Prvním byl vojenský ochranný deštník, který západní supervelmoc USA spolu s NATO rozprostřely nad západní částí Evropy. Rakousko z něj také profitovalo, i když nebylo členem NATO. Druhou okolností byla ona politika, která je ještě dnes známá pod pojmem „hospodářský zázrak“. Byla to politika, jejímž jádrem nebylo plánované hospodářství, nýbrž tržní hospodářství. Stát prováděl správní, nikoliv intervenční politiku. V Německu byl představitelem tohoto kurzu Ludwig Erhard, v Rakousku udali směr Raab a Kamitz (Raab-Kamitz-Kurs). Stabilní měnová politika německé Spolkové banky přispěla k tomu, že se mohl etablovat solidní střední stav, který svou prací, úsporami a investicemi – jak v soukromém, tak i v podnikatelském smyslu přispěl k tomu, že se příští generaci už dařilo lépe. Říkám to s vděčností a respektem – za prvé totiž sám patřím k této generaci a za druhé proto, že se z toho můžeme mnoho naučit.

Sociální stát je konceptem, který má své občany učinit závislými na státu – a to ještě s pomocí jejich vlastních peněz. Platí zde ovšem, a to je třeba říci důrazně, že se politika hospodářského zázraku, tedy politika hospodářské správy na jedné straně a politika sociálního státu na druhé straně, zásadně liší. Politika hospodářského zázraku je založena na vlastní iniciativě a vlastním výkonu. Sociální stát je koncepcí, jejímž cílem je učinit občany za pomoci jejich vlastních peněz na státu závislými. Vývoj sociálního státu ve stínu studené války vedl také k ochromení zahraniční politiky evropských zemí. Jedná se o takový vývoj, jaký jsme museli pozorovat nejen během válek na Balkáně v důsledku rozpadu Jugoslávie, ale také při ruské agresi proti Ukrajině. Pro evropské politiky bylo velmi pohodlné přenechat skutečně důležitá zahraničně politická rozhodnutí USA, a to včetně bezpečnostní politiky.

William S. Schlamm, tehdy jeden z vůdčích konzervativních publicistů německojazyčného prostoru, tento negativní vývoj shrnul ve svém „Nekrologu za stát“. Tento nekrolog se objevil již v roce 1978 v jím vydávaném měsíčníku „Zeitbühne“. Schlamm píše: *„Tím, že se stal sociálním státem, podal stát svou demisi. Nemůžeme totiž dál ignorovat tu skutečnost, že žádný západní stát už neprovádí politiku v klasickém slova smyslu – tedy vlastně není státem. Politika v klasickém smyslu slova je užívání legislativních a exekutivních prostředků s cílem*

prosazení určité koncepce – veřejně vyhlášeného, konkrétního a ve většině případů zahraničněpolitického cíle. Na Západě provozoval státní politiku jako poslední Charles de Gaulle. I tato koncepce však byla jeho nástupci Pompidouem a Giscardem d'Estaing velice hloupě zrušena. Ve všech ostatních západních zemích neexistovala v posledních dvaceti letech ani jedna vláda, která by provozovala politiku v klasickém smyslu slova, nebo která by ji alespoň chápala.“ Schlamm poté kritizuje sociální stát jako politické společenství, „jehož celková státní potence je natolik vyčerpána sociálními opatřeními, zajišťujícími pohodlí veřejnosti, že mu již nezbývá žádná síla pro provádění státní politiky.“

Tento sociální stát potřebuje stále větší státní aparát k tomu, aby spravoval „zkomunalizované“ prostředky. Tím ale spotřebovává stále více prostředků z „daňového hrnce“, aby mohl vydržovat svou vlastní byrokracii. Výsledkem je potom to, co popisuje dnes již bohužel téměř úplně zapomenutý ekonom Felix Somary ve svých Dvaceti společenských zákonech nesprávných proporcí (20 Sozialgesetze der verkehrten Proportionen). V zákoně č. 4 praví: „Čím více funkcí stát převezme, tím obtížnější je kontrola jeho správy“. V zákoně č. 5 dodává: „Čím větší a rozmanitější je stát, tím méně vlivu na něj má lid.“ Takový stát se tedy stává čím dál tím více dostředně zaměřenou byrokracií. Abychom to spolu s Williamem S. Schlammem formulovali ještě pregnantněji: „Pro provádění vnitřní politiky potřebujeme dobré účetní, pro zahraniční politiku státníky.“

Evropa a geopolitika

Pokud zůstaneme u tohoto případu, není úlohou účetních, aby provozovali geopolitiku. Je však úkolem evropské politiky, provozovat geopolitiku pro Evropu. Pokud nebude geopolitiku provádět sama Evropa, budou za ni evropskou geopolitiku provozovat jiní. Jestliže zde užíváme pojmu Evropa, myslím tím také opravdu Evropu, a nikoliv její jednotlivé národní státy. V dnešní politické realitě nemá žádná z jednotlivých zemí EU dostatek síly, aby se s touto výzvou vyrovnala sama.

Již citovaný krizový „seismograf“ Felix Somary dosvědčuje, že předpoklad, podle kterého v sociálním státě nedochází ke krizím, je pouhou iluzí. Jedním z neomylných znaků krize je podle jeho analýzy politika laciných peněz. Není možno popřít, že takovou politiku laciných peněz provozují ve službách politiků prakticky všechny ústřední banky. „Čím více si ekonomie žádá zvýšení úrokové míry, tím více ji politika snižuje,“ shrnuje Somary ve svých 20 společenských zákonech nesprávných proporcí.

Problémem přitom je, že politika dnes už krize nezvládá, ale nová krize vytěsňuje starou krizi z médií a tím i z veřejných debat. Abychom uvedli známý příklad: tzv. „krize eura“ stále ještě není vyřešena, natož pak problém přílišného zadlužení států. Byla to pouze epidemie koronaviru, která všechno ostatní vytlačila z povědomí veřejnosti.

Vážené dámy a pánové, dovoluji mi, abych se na tomto místě ještě jednou vrátil k bodu, který jsem krátce zmínil na začátku, ale který jsem ještě blíže nevysvětlil: základy Evropy, kterých si musíme být vědomi, chceme-li vytvářet její budoucnost.

Základní myšlenkou sjednocení Evropy je vytvoření společné zóny svobody, bezpečnosti a práva. Často se přitom odvoláváme na zakladatele Evropského sdružení uhlí a oceli a na Schumannův plán. Již krátce po konci První světové války však existovala zcela konkrétní myšlenka evropského sdružení, a sice myšlenka Paneuropy Richarda Coudenhove-Kalergiho.

Ten již skoro před 100 lety analyzoval situaci v Evropě a vyvodil z této situace konečné závěry.

Rok 1918, konec První světové války, byl pro Evropu a pro světovou politiku historickým zlomem. Až do té doby totiž existoval evropský řád. Nikoliv v tom smyslu, že by Evropa byla politickou jednotkou, ale světová politika byla tenkrát totožná s politikou evropských mocností. Pokud se tyto mocnosti dokázaly na kongresech domluvit tak, aby byl zachován starý řád nebo vytvořen nový, bylo možné konflikty alespoň utlumit. Tak mohla Evropa v desetiletí před první válkou dosáhnout neuvěřitelného hospodářského rozmachu, který byl navíc podporován mezinárodním obchodem a mezinárodní dělbou práce, tedy tím, co dnes nazýváme globalizací.

V roce 1918 se však stalo to, co v roce 1914 žádný z tehdejších vedoucích politiků, nezávisle na tom, ze které zúčastněné země pocházel, ani nezahrnul do svých úvah. Ve střední Evropě došlo k rozkouskování kulturního prostoru, který srůstal po staletí. Veslo převzal nacionalismus. Rok 1918 znamenal také konec myšlenky nadnárodních států. Nebyl však rozkouskovan pouze kulturní prostor, ale také i prostor hospodářský. Jednotlivé státy se, každý sám za sebe, pokoušely řešit své problémy politikou uzavření trhů, ochranářstvím a nacionalismem. Ve skutečnosti však se tyto problémy ještě zhoršovaly.

Paneuropa – geopolitická koncepce

Jaké z tohoto zlomu, ke kterému došlo v roce 1918, vyplynulo poučení pro Richarda Coudenhove-Kalergiho? Podle jeho analýzy by se Evropa, roztržštěná na malé státečky, mohla stát hříčkou mimoevropských mocností – zde jmenoval Rusko a USA – a ochránářská politika mohla tyto škody jenom zvětšit. Proto by měla Evropa najít cestu ke sjednocení, protože by jinak byla vržena do další pustošivé války. Dnes již víme, jak jasnozřivá byla tato jeho vize ze 20. let minulého století a co poté následovalo.

Jeho tehdejší přístup měl geopolitický charakter. Šlo mu o vytvoření nové verze evropského řádu, nikoliv však ve smyslu návratu ke starým pořádkům, což bylo již tenkrát nerealistické. Bylo to ve smyslu takové struktury, která by obnovila postavení Evropy jako světově politické jednotky a nedopustila její degradaci na hříčku mimoevropských mocností.

V centru jeho úvah stála v první řadě evropská zahraniční politika – aby Evropa nebyla na jevišti světové politiky ovládána cizími mocnostmi, v druhé řadě evropská bezpečnostní politika – aby v této otázce Evropa nezávisela na jiných mocnostech a nebyla jimi ovládána nebo zatažena do nové intraevropské války – a ve třetí řadě zrušení všech vnitroevropských celních překážek. Dnes bychom to označili jako svobodný domácí trh, Evropa tedy měla být zónou volného obchodu. K tomu už tenkrát přistoupila úvaha o společné měně, která byla v Coudenhoveho koncepci založena na dosud existujícím zlatém standardu, a o evropském spolkovém soudu, tedy to, co dnes máme ve formě Evropského soudního dvora.

Dalším základem jeho tehdejších úvah o evropském sjednocení byla svoboda občanů, vlastní zodpovědnost a stát, který svou činnost omezuje na vytýčení rámcových podmínek ve smyslu právního státu.

Evropská bezpečnostní politika stála také na počátku skutečného sjednocení Evropy po Druhé světové válce. Asi příliš málo uvažujeme o tom, že k základním principům otců Evropské

unie patřilo vytvoření rozsáhlého bezpečnostního prostoru, který by měl zabránit nové válce mezi evropskými zeměmi. Tehdejší rozdělení Evropy železnou oponou vyvolalo potřebu tento bezpečnostní prostor zatím omezit pouze na svobodný západ evropského kontinentu. Otcům zakladatelům bylo tenkrát jasné, že za stávající situace nemohou tento bezpečnostní prostor vytvořit přímo, a to jak z vojenských, tak z politických důvodů. Tak dalece politická situace po Druhé světové válce ještě nedozrála. Byli si vědomi toho, že je nutné tento prostor vytvořit nejprve na hospodářské úrovni. Jejich cílem bylo následně vytvořit také politické a bezpečnostně-politické instituce.

Základní myšlenka sjednocení Evropy - vytvoření společné zóny svobody, bezpečnosti a práva - platí samozřejmě pro celou Evropu, podle základní zásady, že každá evropská země musí mít právo účasti na tomto sjednocení Evropy. Jeho kritéria jsou přesně definována. Skutečnost, že sjednocená Evropa byla ve své počáteční fázi omezena pouze na evropský Západ, byla zaviněna tehdejší geopolitickou situací v Evropě. Bylo by však úplně zcestné chtít z toho vyvozovat nějaké přednostní právo šesti zakládajících zemí tehdejšího Společenství uhlí a oceli. Nemůžeme Slovákům, Ukrajincům a nebo obyvatelům Kosova vyčítat, že byli tenkrát Železnou oponou odděleni od evropské kultury.

...Evropská unie potřebuje evropskou zahraniční politiku. K tomu je jako její jádro zapotřebí evropská ústava, ve které je přesně zakotvena tato zahraničně politická kompetence Evropské unie...

Znovusjednocení Evropy

Po pádu Železné opony v roce 1989 by tedy bylo bývalo jen logické sledovat politiku rozšíření, pro které se tenkrát používalo termínu „znovusjednocení Evropy“. Zdálo se, že to tenkrát představovalo něco jako strategickou orientaci politiky. Nehledě na hranice stran a států – pokud odhlédneme od několika malých stran – tenkrát existoval široký konsens ohledně celoevropského přístupu. Podle toho se měly do EU integrovat ty země, které k tomu zatím neměly možnost. To byly vedle tří neutrálních zemí – Finska, Rakouska a Švédska - především středoevropské státy bývalého východního bloku a část zemí bývalé Jugoslávie. Přitom se dodržovala zásada, uplatněná již při přijetí Španělska a Portugalska. Integrace by měla posílit demokratické instituce a mělo by být zabráněno návratu autoritativních režimů nebo totalitních diktatur.

Dnes jde o integraci šesti zemí jihovýchodní Evropy, které ještě nejsou členy EU. Evropská komise ve svých posledních zprávách ohledně rozšíření právem konstatuje, že přijetí Albánie, Bosny a Hercegoviny, Kosova, Makedonie a Srbska do EU je „geostrategickou investicí do míru, bezpečnosti a hospodářského růstu celé Evropy“. Geostrategický význam tohoto regionu je jasný každému, kdo zná historii. V politice také neexistuje vzduchoprázdno. Pokud se Evropa stáhne z tohoto regionu, pak zůstane ostatním mocnostem o to více prostoru pro uplatnění jejich zájmů v jihovýchodní Evropě. Vedle takových aktérů, jako je Rusko nebo Turecko, které byly již v historii spojeny s tímto regionem a jeho politikou, je to především Čína, ale také např. Saudská Arábie se svým wahhábismem, jehož vliv je zde velmi silný. Zájmy těchto aktérů se nekryjí se zájmy Evropy v oblasti bezpečnostní politiky.

Evropa sama musí formulovat a prosazovat své zájmy v oblasti bezpečnostní politiky.

Pokud se zmiňují o Rusku a Číně, je také jasné, že se zde jedná v první řadě o geopolitické zájmy. To by také měly uvážit ty členské země EU, které z často malicherných národních nebo nacionalistických zájmů budují blokády proti tomuto rozšíření.

Pokračovat v politice rozšiřování

Musíme se však také podívat na východ, kde země jako Ukrajina s Euromajdanem nebo Revolucí důstojnosti, jak je také nazývána, jasně ukázaly, že občané této země vidí svou budoucnost v Evropě a nikoli pod ruskou dominancí. Bezpochyby jsou v těchto zemích stále ještě velké problémy, např. v oblasti vlády práva a korupce, ale jsou to evropské země. Kdo bere sjednocení Evropy vážně, musí každé evropské zemi umožnit, aby vstoupila do Evropské unie. Proto zde vystupují jako zastávce změny současné sousedské politiky vzhledem k Ukrajině na konkrétní politiku perspektivního přístupu. Přesto, že evropská perspektiva nehraje v demokratizačním procesu v Bělorusku žádnou skutečnou roli, patří k našim povinnostem toto demokratizační hnutí podporovat, jak to jen jde. Pokud Evropa a EU kladou tak velký důraz na vládu práva a demokracii, pak by tyto principy měly platit také ve vztahu k Bělorusku.

Velectené dámy a pánové! Ze všeho, co zde bylo řečeno, je přirozeně třeba vyvodit důsledky a vytvořit konkrétní instrukce pro politiky. Předtím, než se k tomu dostanu, bych se však ještě chtěl zmínit o dvou bodech, které chci rovněž označit jako **základní evropské principy**. V současné době se o nich živě diskutuje a jsou předmětem sporů. **Jsou to témata vlády práva a svobody**.

Vraťme se k řecké mytologii. Evropa byla překrásná fénická princezna. Zeus, řecký nejvyšší bůh, se změnil v libě vonícího býka, aby unesl Evropu na Krétu. Tam společně zplodili několik dětí. Dvě z nich vešly do dějin Kréty jako její nejspravedlivější panovníci, protože respektovali právo.

...důraz, kladený na právo, je proto tak nutný, protože se právě v Evropě ozývá stále hlasitěji volání po primátu politiky. Politika by měla řídit vše. Čím více to však činí, tím více se dostává do konfliktu s právem. Tento konflikt se stále více vyostřuje, protože čím méně vládnou státoprávní zásady – tedy vláda práva, tím více dominuje vláda moci. Tento konflikt Evropu dlouhodobě poškozují...

Vláda práva a svoboda

Vidíme-li to takto, byly zásady právního státu na počátku evropské myšlenky.

Z dějin Evropy je nám však známo, že tomu vždycky tak nebylo. Tzv. „papežská revoluce“ ve 11. až 13. století představovala historický proces, který podstatně přispěl ke vzniku ústavních principů. Teprve absolutismus znamenal krok zpátky. Pro absolutní panovníky si byli rovni před zákonem pouze jejich poddaní. Pokud ale mluvíme o vládě práva, jsou jím vázáni i samotní panovníci. V novější době pro mne představuje Vídeňský kongres bod zlomu, od kterého se v Evropě začal prosazovat princip vlády práva. Touto vládou práva byl dán Evropě stabilní základ, což později umožnilo pozitivní vývoj.

Na tomto základě spočívají i další základní pilíře, jako je soukromý majetek, osobní ručení za neúspěchy či úspěchy, a tím také soukromé podnikání, které musí vsadit na inovace, aby bylo úspěšné. Princip vlády práva je přirozeně základním předpokladem pro existenci soukromého vlastnictví, a soukromé vlastnictví je zase základním předpokladem pro blahobyt a pro vznik středního stavu. Blahobyt, který tímto hospodařením Evropa dosáhla, se jistě odvíjí od tohoto

principu dodržování vlády práva. **Není jistě náhodou, že se tyto principy mohly vyvinout v kultuře, která nese zcela jednoznačně křesťanské rysy.**

Tento důraz, kladený na právo, je tak důležitý právě proto, protože se právě teď v Evropě hlasitě ozývají hlasy, volající po vedoucím postavení politiky. Podle nich by měla všechno řídit politika. Čím více se o to snaží, tím hlouběji zabředá do konfliktu s právem. Tento konflikt se nestále vyostřuje, protože stále častěji nepanují principy dodržování vlády práva – tedy panství práva, nýbrž vláda moci. Tento konflikt působí dlouhodobě ke škodě Evropy.

Dalším podstatným prvkem evropské identity je svoboda. Můžeme si říci s Richardem Coudenhove-Kalergim: *„Evropským ideálem je svoboda – evropské dějiny jsou jediným postupným zápasem o osobní, duchovní, národní a společenskou svobodu. Evropa bude existovat, pokud bude v tomto boji pokračovat, pokud se však vzdá tohoto ideálu a zpronevěří se svému poslání, ztratí svou duši, svůj smysl a své bytí. Potom dohraje svou historickou roli.“*

Cílem sjednocení Evropy a evropské politiky by ale nemělo být, aby dohrála svou historickou roli, ale aby jí využila! Svoboda není samozřejmá. O svobodu musíme stále znova bojovat. Svoboda je nerozlučně spojena se zodpovědností. A tuto zodpovědnost za svobodu nemůžeme přenést na stát.

Freedom a Liberty

Abychom pochopili pojem svobody, musíme si vzít na pomoc anglickou řeč. Ta totiž zná dva pojmy pro to, co my nazýváme svobodou: „**liberty**“ a „**freedom**“. Oba pojmy mají odlišný význam. Tím, kdo tyto pojmy velmi dobře definoval, byl Murray Rothbard, jeden z klasických zástupců Austrian School of Economics. Řekl totiž: *„Living in Liberty allows each of us to fully enjoy our Freedom.“* Tedy: Jen pokud žijeme ve vnějším systému svobody, můžeme skutečně užívat své vnitřní svobody a těšit se z ní. Anglické slovo „liberty“ označuje vnější konstrukt svobody, tedy to, co pro nás skutečně vytváří volný prostor, zatímco „freedom“ znamená naši vnitřní svobodu, tedy např. svobodu myslet si to, co chci, vnitřní svobodu, kterou mi vlastně nikdo nemůže vzít. Abych mohl bezpečně žít v této vnitřní svobodě, je zapotřebí vnějšího konstrukt. Je také zcela jisté, že tato vnější svoboda, „the liberty“, představuje jeden z vůbec nejdůležitějších úkolů politiky.

Ochrana svobody je tedy nejvyšším úkolem politiky. Není to získání moci a její vykonávání, jak nám to dnes rádi předvádějí, nýbrž služba věčným hodnotám: právu, svobodě a lidskosti. Jejich zajištění je podstatou a ospravedlněním státu. *„Tyto tři pojmy – individualismus, svoboda, dodržení právních předpisů – jsou výrazem téže hluboké reality, kterou můžeme označit jako duchovně-kulturní substanci evropanství“*, můžeme říci slovy mého otce Otty Habsburského.

Dámy a pánové! Znáte ten krásný výrok: Řím nebyl postaven za jediný den. Také sjednocení Evropy není možno uskutečnit za jeden den, je to proces, vyznačující se pokroky i nezdary. Přitom je důležité, abychom nezapomněli na základy Evropy, nýbrž abychom je stále znovu implementovali do politických konstrukcí. Stejně důležité je podniknout správné kroky pro to, abychom se mohli postavit konkrétním výzvám.

Dlouho jsem mluvil o zahraniční a bezpečnostní politice, o nutnosti rozšíření EU a o geopolitických výzvách – kterých neubývá – a o slabínách, které EU v těchto oblastech pořád ještě má. Z toho je možno také vyvodit zcela konkrétní požadavek: právě v této otázce

zahraniční politiky a bezpečnosti je zapotřebí evropské suverenity. Suverenita v tomto případě znamená schopnost jednat a tvořit. Evropská politika by, co do potenciálu, byla jednoznačně hodnotnější ve srovnání s politikou čistě národních států. Abych to dále upřesnil: Evropská unie potřebuje evropskou zahraniční politiku. Evropská zahraniční politika neznamená koordinovat zahraniční politiku 27 členských států prostřednictvím Vysokého představitele unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku (který je zároveň jedním z viceprezidentů Evropské komise), kde jednotlivé členské země mohou u důležitých otázek, jako je politika lidských práv v Číně, evropské stanovisko blokovat, ale vytvoření ministerstva zahraničí EU s ministrem zahraničí, nebo ministryní zahraničí, v čele.

EU potřebuje zahraničně politickou suverenitu

K tomu potřebujeme jako jádro evropskou ústavu, ve které by byly přesně definovány právě tyto zahraničně politické kompetence Evropské unie. Toto je ostatně bod, který také odpovídá všem požadavkům subsidiarity.

Nám všem musí být jasné, že tento krok nebude tak jednoduchý. Bude zapotřebí ještě mnoho přesvědčovací práce, aby bylo možno Evropu skutečně postavit na nohy v oblasti zahraniční politiky. Bude také nutné odstranit jednu z největších překážek, stojící v cestě k dosažení jednomyslnosti v této otázce.

Touto překážkou je otázka dluhů ve veřejných rozpočtech.

Tato souvislost snad není na první pohled tak jasná. Když však pozorujeme neustále se opakující rozepře týkající se rozpočtu, fondů nebo v poslední době také spory o mechanismy dodržení principů právního státu a blokády, pak je jasné, že otázka rozpočtu představuje stále nebezpečí, že její nastolení bude vždy blokovat další postup v jednotlivých oblastech. Vzpomeňme si jen na posměch, který vzbudila tzv. „spořívá čtyřka“ při jednání o rozpočtu v předešlém roce.

I ty země v EU, které nepatří do eurozóny, jsou prostřednictvím fiskálního paktu a otázek rozpočtu EU propojeny s rozhodnutími o finanční budoucnosti EU. Pokud se jedná o peníze, je explozivní síla vždy velká. Neregulovaný rozpad eurozóny by zřejmě silně poškodil fungování celé EU, pokud by dokonce neznamenal její konec. Je to nebezpečí, které bychom s ohledem na geopolitické výzvy neměli brát v žádném případě na lehkou váhu. Dámy a pánové, proto si musíme rozmyslet a připravit zcela konkrétní kroky pro oddlužení eurozóny.

Fiskální pakt nefungoval

Fiskální pakt, který by měl vést ke snížení zadlužení, ztroskotal. Přes daňové brzdy, zakotvené v zákonech, nadělalo mnoho evropských zemí mnohem větší dluhy. V důsledku corona-krize se situace ještě zhoršila. Evropská banka svou politikou působí proti snížení dluhů. To se týká jak politiky nulového úroku, tak také nákupu státních půjček. Tím nevzniká žádná pobídka ke snížení dluhů, ale naopak to zvyšuje atraktivitu vyššího zadlužení.

Úrok, který se utváří na volném trhu, je však nutný pro to, aby mohla vůbec fungovat otevřená ekonomika. Pokud se nemůže úrok utvářet volně, bude tržní hospodářství ve stále více hospodářských oblastech oslabováno, a nakonec degeneruje na politicky řízené státní hospodářství. Je to scénář, o němž snad mohou snít socialističtí ideologové a zastánci plánovaného hospodářství, který však zaručeně nerespektuje zájmy svobodné Evropy.

Tři kroky k oddlužení eurozóny

Dle mého názoru je nutno učinit tři kroky, aby bylo možno provést oddlužení eurozóny a poté znovu zřídit zdravý hospodářský systém. Tyto tři kroky společně představují ucelenou koncepci a to znamená, že i budou společně realizovány.

...Úrok, který se utváří na volném trhu, je však potřebný pro to, aby vůbec mohla fungovat otevřená ekonomika. Pokud se úrok nemůže utvářet volně, bude tržní hospodářství oslabováno ve stále více hospodářských oblastech a degeneruje na politicky řízené státní hospodářství...

Za prvé: Evropská centrální banka by musela do své účetní rozvahy zahrnout také národní dluhy jednotlivých zemí eurozóny. Za druhé: pro občany eurozóny by měly být zajištěny bezpečné bankovní vklady za plného krytí penězi centrální banky, a digitální Euro by se mělo stát plnohodnotným platidlem. Za třetí: povolením navzájem si konkurujících soukromých měn by měl být vyvinut tržně-hospodářský tlak, který by otevřením praktické možnosti Euro opustit Euro naopak stabilizoval.

S prvním krokem už Evropská banka začala, byť ještě ne v plném rozsahu, a to prostřednictvím svého programu nákupu dluhopisů. V okamžiku, kdy tento krok bude realizován v plném rozsahu, bude největší jablko sváru v EU - národní dluhy - rázem odstraněno. Oba zbylé kroky jsou nutné, aby byl umožněn přechod na tržně-hospodářský peněžní řád. Banky pak mohou jít bez problémů do konkurzu, protože bankovní vklady zásluhou peněz v Centrální bance nezaniknou. Běžný klient banky musí pouze příslušnému orgánu sdělit, do které banky má být jeho vklad převeden.

Pro tuto koncepci je důležité realizovat všechny tři body. **Přitom je však třeba uvážit, že digitální Euro nenahrazuje Euro.** Myšlenky o digitálním Euru také již byly prezentovány v publikacích pracovníků Evropské centrální banky, a jsou od října interně testovány v Centrální bance. Tyto koncepce však nesměřují k transformaci našeho křehkého peněžního a bankovního systému v tržně-hospodářský peněžní řád, nýbrž naopak k zachování stávajícího křehkého peněžního systému. Digitalizace se zde neuvádá proto, aby vyřešila problém, ale k tomu, aby řešení problémů dále protahovala. Takové digitální peníze Centrální banky by de

facto nebyly nic jiného než začátek odstraňování hotových peněz. **Hotové peníze ovšem jsou klíčovou formou svobody.** Taková koncepce by se snad hodila do Číny, kde by pak ústřední orgán podle nějakých bodů sociálního kreditu určil, kdo si smí něco koupit, co si smí koupit nebo jestli si vůbec něco smí koupit, nebo ne. Této totalitní koncepci je možno zabránit povolením konkurenčních soukromých měn, jako jsou např. kryptoměny.

...svoboda není samozřejmostí, o svobodu je třeba stále znovu bojovat. Svoboda je nerozlučně spojena se zodpovědností, a tuto zodpovědnost za svobodu nemůžeme přenést na stát...

Konference o budoucnosti Evropy

Ctěné dámy a pánové! Již minulý rok byla evropskými institucemi, jako je Komise, Parlament a Rada, ohlášena konference o budoucnosti Evropy, která by měla projednat nejdůležitější otázky budoucnosti evropského sjednocení. Zcela nezávisle na takových konferencích je však vždy důležité diskutovat o budoucnosti Evropy, v případě nutnosti i kontroverzně, a přinášet ideje a podněty, které možná nejsou takto formulovány institucemi uvedenými v zasedacích pořádcích těchto konferencí. Přesto, že momentálně je to malý, ale nebezpečný virus, kdo denně ovládá novinové titulky, měli bychom se zabývat potřebnými reformami. I když tuto akci můžeme realizovat pouze digitálně, a nemůžeme po ukončení tohoto proslovu ještě nad sklenkou vína nebo vody debatovat o jeho obsahu, nezůstává svět, který nás obklopuje, stát.

Pokud my Evropané nevezmeme osud do svých rukou, pak to za nás udělají jiní. Je tedy zcela jasné, kde jsou moje priority. **Jsme to my sami, kdo musí vybudovat budoucnost Evropy.**